

The background of the entire page is a close-up of the Greek flag, showing the characteristic blue and white stripes. Overlaid on this is a dark silhouette of a person in a running or leaping pose, which is a traditional symbol of the Greek state.

ΑΛΕΚΟΥ Α. ΑΝΔΡΙΚΑΚΗ

Η λεηλασία της Ελλάδος
από τους Γερμανούς
κατά την κατοχή του
1940-1941

Εφημερίδα "Πατρίς" Ηρακλείου
2012

Η λεηλασία της Ελλάδος από τους Γερμανούς κατά την κατοχή του 1940-1941

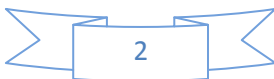
Λεηλάτησαν στην κατοχή τη χώρα
και μετά τη... δάνεισαν
για να ανορθωθεί οικονομικά!

ΑΛΕΚΟΥ Α. ΑΝΔΡΙΚΑΚΗ

andrikakis@patris.gr

Δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα "Πατρίς" Ηρακλείου - www.patris.gr

2012

Η λεηλασία της Ελλάδος από τους Γερμανούς κατά την κατοχή του 1940-1941

Τα αρχεία των Ναζί για την περίοδο 1941-44 αποδεικνύουν ότι τελικά δεν είναι μόνο ελληνικό πρόβλημα τα δάνεια που μας αναγκάζουν να πληρώσουμε σήμερα με το αίμα των Ελλήνων. Οι Γερμανοί άδειασαν τα ταμεία στην Κατοχή, αρπάζοντας για τις ανάγκες τους σχεδόν το σύνολο του κυκλοφορούντος νομίσματος και στη συνέχεια αρνήθηκαν να πληρώσουν τις υποχρεώσεις τους, αφού οι ελληνικές ηγεσίες αποδείχτηκαν εξαιρετικά «συναινετικές». Αντί αυτού, μας δάνεισαν για να αντιμετωπίσουμε την καταστροφή της οικονομίας, που προκάλεσαν οι ίδιοι! Τα δάνεια αυτά πληρώνουμε σήμερα με τη νέα καταστροφή της χώρας και των ανθρώπων της...

“Είναι υποχρέωση της Ελλάδας να πληρώνει τα έξοδα όχι μόνο του γερμανικού στρατού κατοχής, αλλά και των εκστρατειών στην ανατολική Μεσόγειο και τη Βόρειο Αφρική”, έγραφε ο Χίτλερ τον Σεπτέμβριο του 1942! Και θεωρούσε επίσης υποχρέωση της Ελλάδας να αντιμετωπίσει το δημοσιονομικό πρόβλημα που η χώρα του προκάλεσε! Θέση με την οποία διαφώνησε ο ίδιος Μουσολίνι, ενώ αντέδρασαν ακόμη κι ο κατοχικός «πρωθυπουργός»

Τσολάκογλου και ο «υπουργός Οικονομικών» Γκοτζαμάνης! Σήμερα η ηγεσία αντιδρά λιγότερο απ' όσο ακόμη και ο «κυβερνήτης» της κατοχής, που παραιτήθηκε εξαιτίας της στάσης των Γερμανών στα δημοσιονομικά...

Είναι πραγματικά μια ιστορία πολιτικής και ιστορικής τρέλας, ανηθικότητας και ανευθυνότητας. Η Γερμανία που λεηλάτησε την Ελλάδα στη διάρκεια της Κατοχής, αρπάζοντας όχι μόνο τα χρήματα του δημόσιου ταμείου επί 4 χρόνια, αλλά και όλη την παραγωγή, κυρίως αγροτική, στην οποία στηριζόταν η οικονομία της Ελλάδας, κατέστρεψε το μεγαλύτερο μέρος της δημόσιας και ιδιωτικής υποδομής και φυσικά αφάνισε μεγάλο μέρος του πληθυσμού, εμφανίζεται σήμερα ο «σωτήρας» της χώρας, με πανάκριβα «δάνεια», τα οποία έχουν «εγγύηση» το αίμα του ελληνικού λαού και υποθηκεύουν το μέλλον του και τη δημόσια περιουσία.

Κι όλα αυτά εξαιτίας, απ' τη μια, του θράσους της γερμανικής πλευράς, κι απ' την άλλη της διαχρονικής πολιτικής ατολμίας και υποτέλειας των ελληνικών ηγεσιών, που φτάνει στο αποκορύφωμά της στις μέρες μας.

Για να συνειδητοποιήσει κανείς την ευθύνη της γερμανικής πλευράς γι' αυτό που σήμερα κατηγορούν η Γερμανία, η ΕΕ και το ΔΝΤ την Ελλάδα, για τον υπέρογκο δανεισμό των τελευταίων δεκαετιών, αρκεί

να σημειώσουμε ένα και μόνο στοιχείο εξαρχής. Η οικονομία της Ελλάδας καταστράφηκε σε τέτοιο βαθμό στη διάρκεια της γερμανικής κατοχής, ώστε για να λειτουργήσει στοιχειωδώς στη συνέχεια χρειάστηκε να υπάρξει δανεισμός που αντιστοιχούσε με 33 φορές το εθνικό εισόδημα του 1946! Και μάλιστα, ο δανεισμός αυτός ήλθε κυρίως από την ίδια την, αρχικά ονομαζόμενη, Δυτική Γερμανία και στη συνέχεια από την ενωμένη Γερμανία. Δηλαδή, αντί η Γερμανία να πληρώσει, ως όφειλε ως ηττημένη αλλά και ως η χώρα που δανειζόταν από τα ελληνικά ταμεία, συχνά ποσά σχεδόν ίσα με τη νομισματική κυκλοφορία, έκλεβε, κατέστρεφε τη μικρή και φτωχή ελληνική οικονομία, τελικά επέβαλε στην Ελλάδα να δανειστεί απ' αυτήν δεσμεύοντας την οικονομία της χώρας. Κι όταν η Ελλάδα δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της, την δάνειζε και πάλι, μέχρι να τη φτάσει σε αδιέξοδο. Και σήμερα, 70 χρόνια μετά την κατοχή και την καταστροφή της χώρας, έρχεται η Γερμανία ως τιμωρός μιας χώρας που κατέστρεψε, δεν την πλήρωσε, τη δέσμευσε και την έβαλε στο χέρι με τα δάνεια, να την ξανακατακτήσει οικονομικά επιβάλλοντας τις πιο βάρβαρες πολιτικές που έχουν εφαρμοστεί στον σύγχρονο κόσμο...

Φυσικά την υπόθεση του κατοχικού δανείου, των γερμανικών οφειλών στην Ελλάδα και των ελληνικών διεκδικήσεων έχει τεκμηριώσει με εξαιρετικό τρόπο ο

πολιτειολόγος Τάσος Ηλιαδάκης με δύο από τα βιβλία του, αλλά και με σειρά άρθρων του στην «Πατρίδα». Αυτή την ιστορία της πολιτικής και ιστορικής τρέλας, ανηθικότητας και ανευθυνότητας θα παρουσιάσουμε σήμερα, με στοιχεία που προέρχονται μέσα από τα ίδια τα γερμανικά αρχεία της κατοχής, μεγάλο μέρος των οποίων είχε αποκαλυφθεί σε μια μακρά έρευνα του δημοσιογράφου Βάσου Μαθιόπουλου, η οποία δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Ελευθερία» την άνοιξη του 1961. Τότε που το αίτημα των απόλυτα δικαιολογημένων ελληνικών αξιώσεων έναντι της Δυτικής Γερμανίας είχε συζητηθεί στο ελληνικό κοινοβούλιο και ακούστηκαν πραγματικά μεγάλες αλήθειες. Όπως ότι η ελληνική πολιτική ηγεσία είχε ανέκαθεν έναν φόβο έναντι των Γερμανών! Όπως τονίστηκε από πολλούς βουλευτές, στη συνεδρίαση της 11ης Απριλίου 1961, όταν συζητούνται θέματα που αφορούν στη Γερμανία «μας πιάνει φόβος»! «Κάθε φοράν που εμφανίζεται κάποιο θέμα με την Γερμανίαν, μας καταλαμβάνει φοβία να πιστεύωμεν ότι αν χάσωμεν την Δυτική Γερμανίαν, η Ελλάς είναι χαμένη», έλεγε χαρακτηριστικά ο βουλευτής Ε. Σαββόπουλος. Και συμπλήρωνε: «Και ενώ είναι αποδεδειγμένον ότι η Γερμανία μάς οφείλει μεγάλα ποσά, ημείς ερχόμεθα επαίται και ζητούμεν δάνεια από την Γερμανίαν»! Μεγάλη αλήθεια, που ισχύει και σήμερα, πολύ περισσότερο από το 1961...

Στις 9 Απριλίου 2012 είχαμε παρουσιάσει μια έρευνά μας στα πρακτικά της δίκης των δοσίλογων πρωθυπουργών και υπουργών, αντλώντας τα στοιχεία της Λεηλασίας της Ελλάδας από τις γερμανικές αρχές κατοχής. Είχαμε υπολογίσει τότε ότι μόνο από τα ελληνικά ταμεία, δηλαδή την Τράπεζα της Ελλάδος, τον κρατικό προϋπολογισμό και τα ταμεία των δήμων και άλλων οργανισμών που συγκροτούσαν νομικά πρόσωπα, οι κατοχικές δυνάμεις πήραν σε ρευστό χρήμα από 12.798.000 έως 13.328.000 χρυσές λίρες! Το δικαστήριο, στην απόφασή του που εκδόθηκε στις 31 Μαΐου 1945, αναγνώρισε εκροές 9.097.000 χρυσών λιρών προς τους κατακτητές στο πλαίσιο του κατοχικού δανείου, ποσό στο οποίο δεν συμπεριλαμβάνεται σειρά άλλων αναλήψεων – κλοπών στην ουσία, τόσο από την Τράπεζα της Ελλάδος και σε βάρος του ελληνικού προϋπολογισμού, όσο και από τα ταμεία των δήμων και άλλων νομικών προσώπων. Τα χρήματα αυτά πάρθηκαν για τις ανάγκες του στρατού κατοχής, στο όνομα της γερμανικής κυβέρνησης. Αλλά, όπως κατατέθηκε και στη δίκη των δοσίλογων πρωθυπουργών και υπουργών, που εξελίχθηκε από τις 21 Φεβρουαρίου μέχρι τις 31 Μαΐου 1945, τελικά οι Γερμανοί εξυπηρέτησαν από τα προϊόντα και τα χρήματα της Ελλάδας όχι μόνο τις δυνάμεις τους που βρίσκονταν στη χώρα, και οι οποίες υπολογίστηκαν στις 40.000 άνδρες, αλλά συνολικά στρατό 1.500.000

ανθρώπων, στην ευρύτερη περιοχή και στην εκστρατεία στη Βόρειο Αφρική! Φυσικά, στη σημερινή μας έρευνα δεν αναφερόμαστε στις τεράστιες απώλειες σε ανθρώπους, που έφτασαν περίπου το 1,5 εκατομμύριο ψυχές στη διάρκεια της κατοχής, και φυσικά αυτό δεν «πληρώνεται»... Ούτε συμπεριλαμβάνουμε τις καταστροφές οικισμών και περιουσιών. Για τις υλικές καταστροφές αυτής της μορφής, ήδη οι σύμμαχες χώρες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου επιδίκασαν στην Ελλάδα επανορθώσεις ύψους 7,1 δισεκατομμυρίων δολαρίων, ποσό το οποίο ουδέποτε πλήρωσε η Γερμανία...

Πιο συγκεκριμένα, η λεηλασία των Γερμανών σε αριθμούς, όπως είχαν προκύψει από τα πρακτικά της δίκης το 1945, είχε ως εξής:

- Από τις καταθέσεις εμφανίστηκε ότι από τα ταμεία της Τράπεζας της Ελλάδος εισέπραξαν ποσά από 7.350.000- 7.888.000 χρυσές λίρες, για το κατοχικό δάνειο. Το δικαστήριο, έχοντας στη διάθεσή του και άλλες αποδείξεις, στην απόφασή του δέχτηκε ότι το ποσό έφτανε τα 9.097.000 χρυσών λιρών.
- Για την κατασκευή διαφόρων έργων διευκόλυνσης των ναζιστικών δυνάμεων στην Ελλάδα και σε άλλες περιοχές επιχειρήσεων επιβάρυναν τον ελληνικό κρατικό προϋπολογισμό με 2.500.000 χρυσές λίρες.

- Από τα ταμεία των δήμων και άλλων υπηρεσιών του δημοσίου πήραν τεράστια, αλλά απροσδιόριστα ποσά.
- Από τα χρήματα λειτουργίας του κράτους, που ήταν 6.000.000 χρυσές λίρες για όλη την περίοδο της κατοχής, οι Γερμανοί πήραν τα 2.000.000 για δικές τους ανάγκες...
- Επέβαλαν στην Ελλάδα να πληρώνει έξοδα στρατού κατοχής 110 δραχμές ανά κάτοικο, ενώ στη Γαλλία, χώρα πολύ μεγαλύτερη και πλουσιότερη, επέβαλαν 7 φράγκα (70 δραχμές)
- Η Ελλάδα πλήρωνε όχι μόνο για τον κατοχικό στρατό 40.000 ανδρών, αλλά για 1,5 εκατομμύριο άνδρες, στην ουσία για όλες τις επιχειρήσεις των Γερμανών στην Ανατολική Μεσόγειο και τη Βόρειο Αφρική.
- Επιβλήθηκε στη χώρα να συνεισφέρει ακόμη και για το... “Φρούριο της Ευρώπης” που φιλοδοξούσε να χτίσει ο Χίτλερ.
- Από την ελεύθερη ζώνη του λιμανιού του Πειραιά πήραν εμπορεύματα αξίας 800.000 χρυσών λιρών και από τις Γενικές Αποθήκες άλλα είδη 148.000 χρυσών λιρών.
- Απέκλεισαν την ελληνική οικονομία και τις επιχειρήσεις απ’ τις αγορές του εξωτερικού, καθώς ακύρωσαν την αξία της δραχμής και αντικατέστησαν το νόμισμα με το κατοχικό

μάρκο (το εκτύπωναν σε δύο φορτηγά στην Κηφισιά!) το οποίο είχε “αξία” μόνο εντός της χώρας.

- Λεηλάτησαν το τελωνείο του Πειραιά και πήραν όλα τα προς εκτελωνισμό είδη, τα οποία στη συνέχεια οι αξιωματικοί τους πώλησαν στο εξωτερικό και εισέπραξαν τα χρήματα.
- Κατέσχεσαν καπνά 120.200.000 κιλών αξίας 19 δισεκατομμυρίων προπολεμικών δραχμών. Τα οποία “αποπλήρωσαν” με ελάχιστα ποσά σε κατοχικές δραχμές, άνευ αξίας.
- Από το κλήρινγκ (διακρατικές ελληνογερμανικές συναλλαγές από την προπολεμική περίοδο με ανταλλαγή προϊόντων) η Γερμανία χρωστούσε στην Ελλάδα 150 εκατομμύρια γνήσια μάρκα. Η “εξόφληση” έγινε με... κάρβουνο αξίας 150 εκατ. μάρκων, το οποίο, ούτως ή άλλως, χρησιμοποίησαν οι Γερμανοί στα τρένα για τις μετακινήσεις του στρατού τους!
- Επίσης, με το κλήρινγκ διατίμησαν τα ελληνικά προϊόντα και υποτίμησαν τα γερμανικά και χρέωσαν την Ελλάδα με... 13 εκατομμύρια χρυσές λίρες, όσο δηλαδή τα χρήματα που άρπαξαν από τα ελληνικά ταμεία!
- Δέσμευσαν όλη την αγροτική παραγωγή της Ελλάδας για όλη την περίοδο της κατοχής και

εμπορεύτηκαν οι ίδιοι τα προϊόντα, είτε στη μαύρη αγορά, είτε για εξαγωγές.

- Ενίσχυσαν και με δικούς τους ανθρώπους πρωταγωνίστησαν στο λαθρεμπόριο και τη μαύρη αγορά. Σε μια περίπτωση “εμπορεύτηκαν” 1.000.000 σπίρτα του ελληνικού μονοπωλίου. Ενώ έπαιρναν διαρκώς αλάτι από τις αλυκές και το έριχναν στη μαύρη αγορά, αποκλείοντας έτσι το νόμιμο εμπόριο και μηδενίζοντας τα κρατικά έσοδα και τη φορολογία απ’ αυτές τις δραστηριότητες.
- Όρισαν αποκλειστικά δύο γερμανικές εταιρείες για το εξαγωγικό εμπόριο, οι οποίες εκτός, των κερδών τους, θησαύρισαν εισπράττοντας εισφορές επί των τιμών, που έφταναν μέχρι το 300%!
- Έκλεψαν και μετέφεραν στη Γερμανία τεράστιες ποσότητες κερμάτων δραχμών. Κατατέθηκε ότι σε πρώτη φάση φόρτωσαν 10-11 βαγόνια τρένου με ελληνικά κέρματα, βάρους 28 εκατομμυρίων κιλών. Πήραν επίσης 53 εκατομμύρια κιλά νικελένιων κερμάτων και πολλά εκατομμύρια κερμάτων, με άλλες ευκαιρίες! Οι Ναζί χρησιμοποίησαν τα κέρματα ως πρώτη ύλη για την παραγωγή δικού τους νομίσματος.

* * *

Η κλοπή του χρυσού στην Κρήτη

Με το που κατέλαβαν οι Γερμανοί την Κρήτη, ο πρώτος στόχος προς, πέραν προς διασφάλισης προς κυριαρχίας προς, ήταν η αναζήτηση του χρυσού που είχε μεταφέρει στο νησί η ελληνική κυβέρνηση, μετά την κατάληψη προς Αθήνας. Ο χρυσός και άλλα πολύτιμα αποθέματα προς Τράπεζας προς Ελλάδος βρέθηκαν στο Ηράκλειο και φυσικά αποτέλεσαν... «λεία πολέμου», που ουδέποτε επιστράφηκε.

Προς το τέλος προς Μάχης προς Κρήτης, που ξεκίνησε με την αεροπορική επίθεση των Γερμανών στο Μάλεμε τα ξημερώματα προς 20ής Μαΐου 1941 και ολοκληρώθηκε 10 μέρες αργότερα, προς ναζιστικές δυνάμεις προς αεροπορίας ακολούθησε ειδική ομάδα του γερμανικού υπουργείου Εξωτερικών, με επικεφαλής τον διπλωματικό υπάλληλο Κύνσμπεργκ. Ο Κύνσμπεργκ έφτασε προς 28 Μαΐου με αποστολή να εντοπίσει τα αρχεία του ελληνικού υπουργείου Εξωτερικών και τα αποθέματα προς Τράπεζας προς Ελλάδας σε συνάλλαγμα και χρυσό, που είχαν φέρει μαζί προς, καταφεύγοντας στην Κρήτη μετά την κατάληψη προς Αθήνας, ο μονάρχης Γεώργιος Β', ο πρωθυπουργός Εμμ. Τσουδερός και μέλη προς κυβέρνησής του. Φυσικά προηγούμενος στόχος των Γερμανών ήταν να συλληφθούν βασιλιάς και

κυβέρνηση, που προς κατάφεραν να διαφύγουν εγκαίρως στην Αίγυπτο.

Προς 5 Ιουνίου, μετά την κατάληψη του Ηρακλείου, η αποστολή του γερμανικού υπουργείου Εξωτερικών μπήκε στο υποκατάστημα προς Τράπεζας Ελλάδος και βρήκε τα αποθέματα χρυσού και αργύρου που φυλάσσονταν εκεί. Προς 7 Ιουνίου ο Κύνσμπεργκ ενημέρωνε το Βερολίνο με το εξής τηλεγράφημα, που υπάρχει στα γερμανικά αρχεία προς περίοδου: «Διαρκούσης προς ερεύνης δια τα κρατικά αρχεία, η Ειδική Αποστολή του υπουργείου Εξωτερικών ανεκάλυψε, την 5^{ην} Ιουνίου, εις το Ηράκλειον, εις το Θησαυροφυλάκιον προς Τραπεζης προς Ελλάδος 91,502 κιλά χρυσού και 127,075 κιλά αργύρου εις νομίσματα, ως και ένα μεγάλο και πέντε μικρά κιβώτια πλήρη χρυσού, αργύρου και κοσμημάτων εκ των αποθεμάτων των προοριζομένων δια τας ελληνικάς αμυντικές δαπάνας. Παρεδόθησαν προς φύλαξιν εις τον στρατιωτικόν Διοικητήν, ταγματάρχην Τρέεκ, ομού μετά προς κλειδός του Θησαυροφυλακίου. Προτείνω προς ο πληρεξούσιος του Ράιχ δια την Ελλάδα, παραλάβη, το συντομώτερον, δι αντιπροσώπου, τα ευγενή ταύτα μέταλλα».

Τα υπόλοιπα αποθέματα που αναφέρονται «δια τας ελληνικάς αμυντικές δαπάνας» ήταν τα συγκεντρωθέντα από τον έρανο υπέρ προς αεροπορίας.

Προς 19 Ιουνίου, σε γραπτή ενημέρωσή του προς τον υπουργό Εξωτερικών του Χίτλερ, Ρίμπεντροπ, ανέφερε ότι «τα υπό προς Ειδικής Αποστολής του υπουργείου των Εξωτερικών κατασχεθέντα την 5^η Ιουνίου εις Ηράκλειον 100 περίπου χιλιόγραμμα χρυσού και 125 περίπου χιλιόγραμμα αργύρου, εις νομίσματα, ως και εξ κιβώτια πλήρη κοσμημάτων προερχομένων εκ δωρεών δια την ελληνικήν εθνικήν άμυναν, εφορτώθησαν σήμερον υπ' εμού εις αεροπλάνον δια να μεταφερθούν εις Αθήνας, όπου θα παραδοθούν εις τον πρεσβευτήν Άλτεμπουργκ. Παρακαλώ να διαβιβάσητε οδηγίας εις Αθήνας, εάν κατά την επιστροφήν μου εις Βερολίνον, πρέπει να μεταφέρω και τα ανωτέρω».

Η εντολή ήταν να μεταφερθεί ο χρυσός και ο άργυρος στο Βερολίνο. Τα πολύτιμα μέταλλα κατέληξαν στο υπουργείο Εξωτερικών όπου ο Ρίμπεντροπ κράτησε για ένα χρόνο τον ελληνικό θησαυρό περίπου ως προσωπική του λεία πολέμου (!), πριν τον παραδώσει (άραγε τι παρακράτησε;) για να μετατραπούν χρυσός και άργυρος σε νομίσματα. Ο διευθυντής προσωπικού του γερμανικού ΥΠΕΞ σε υπηρεσιακό σημείωμά του προς 15 Μαΐου 1942, ανέφερε για την τύχη των θησαυρών από το Ηράκλειο:

«Κατά το θέρος του παρελθόντος έτους εκομίσθησαν εξ Ελλάδος εις Βερολίνον υπό του φον Κύνσμπεργκ 3 κιβώτια χρυσού εις νομίσματα, 7

κιβώτια αργύρου εις νομίσματα και 6 κιβώτια κοσμημάτων προερχόμενα εκ του ελληνικού ταμείου αμύνης. Κατόπιν διαταγής του υπουργού των Εξωτερικών τα πολύτιμα τούτα αντικείμενα εκρατήθησαν μέχρι νεωτέρας εντολής εις το Ταμείον Πρεσβειών του υπουργείου των Εξωτερικών, όπου και εξακολουθούν να ευρίσκονται. Εν συνεχεία, η Ανωτάτη Διοίκηση προς Βέρμαχτ (OKW), το υπουργείον των Οικονομικών, η Ράιχσμπανκ (Τράπεζα του Ράιχ) και η υπηρεσία τετραετούς σχεδίου ήλθον εις συνεννοήσεις με το υπουργείον των Εξωτερικών δια την ρύθμισιν του ζητήματος, υπέβαλον δε και παράκλησιν, προς τα πολύτιμα τούτα αντικείμενα παραδοθούν εις Ράιχσμπανκ και μετατραπούν εις συνάλλαγμα. Εν όψει των συναλλαγματικών δυσχερειών αι εν λόγω υπηρεσίαι επέμειναν ιδιαιτέρως επί προς παρακλήσεώς των. Η Διεύθυνσις Πολιτικών Υποθέσεων παρακαλεί να εξουσιοδοτηθή δια την παράδοσιν των κιβωτίων εις Ράιχσμπανκ. Το παρόν υποβάλλεται εις τον υπουργόν των Εξωτερικών, δια του υφυπουργού, προς λήψιν αποφάσεων».

* * *

Έτρωγαν χρήματα και ζητούσαν νέους φόρους!

Η λεηλασία της ελληνικής οικονομίας την περίοδο 1941-44 μοιάζει πολύ με τη σημερινή εποχή. Οι Γερμανοί κατακτητές έφτασαν στο σημείο να «δανείζονται» (στην πραγματικότητα να κλέβουν, αφού ουδέποτε επέστρεψαν τα χρήματα, πέραν ενός μικρού ποσού, παρά τις συμφωνίες) σχεδόν το σύνολο του κυκλοφορούντος στην Ελλάδα νομίσματος προκειμένου να καλύπτουν τις ανάγκες διαβίωσης και διατροφής του στρατού τους, καθώς και τις πολεμικές εκστρατείες τους όχι μόνο στη χώρα αλλά στην ευρύτερη περιοχή. Στην κυριολεξία ήλθε περίοδος που δεν υπήρχε καθόλου ρευστό να λειτουργήσει η χώρα! Κι όμως, όταν η κατάσταση αυτή παρουσιαζόταν στον Χίτλερ και τους επιτελείς του, η απάντηση ήταν: «βάλτε φόρους στους Έλληνες, η Ελλάδα οφείλει να λύσει το δημοσιονομικό της πρόβλημα»! Έκλεβαν, σπαταλούσαν από το φτωχό ταμείο και φόρτωναν στον υπόδουλο Έλληνα το πρόβλημα! Πόσα από το σήμερα θυμίζει αυτή η στάση;

Η κατάσταση έφτασε σε τέτοια αδιέξοδα ώστε η Ελλάδα βρήκε έναν απρόσμενο «σύμμαχο». Ο ίδιος ο Μουσολίνι υποστήριξε τη χώρα και ζήτησε από τον Χίτλερ να σταματήσει να σπαταλά τόσα στην Ελλάδα! Φυσικά ο Μουσολίνι είχε τους δικούς του λόγους,

καθώς, όπως είχε συμφωνήσει με τον Χίτλερ, η Ελλάδα
θα ανήκε στο δικό του μερίδιο «μετά τη νίκη» των
ναζιστικών δυνάμεων...

* * *

Το χρέος το 1944

Ο καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης Παναγιώτης Δερτιλής είχε παρουσιάσει το 1964 μια μελέτη για τη λεηλασία των ελληνικών ταμείων στην κατοχή, με τον τίτλο «Αριθμοί και κείμενα των εξόδων κατοχής και η αξίωσις της Ελλάδος». Είχε υπολογίσει ότι το κατώτερο όριο των δαπανών κατοχής ανερχόταν σε 13.194.864 χρυσές λίρες (στην έρευνα των πρακτικών της δίκης των δοσίλογων είχαμε υπολογίσει τα ποσά σε 12.798.000 έως 13.328.000 χρυσές λίρες, άρα η έρευνά μας επιβεβαιώνεται). Τα 9.717.991 ήταν για λογαριασμό του γερμανικού στρατού κατοχής, τα 3.475.796 του ιταλικού και 1.077 χρυσές λίρες για τον αλβανικό που συμμετείχε στην πρώτη φάση των επιχειρήσεων μαζί με τον ιταλικό. Φυσικά τα ποσά εκταμιεύονταν όλα από τους Γερμανούς και για λογαριασμό του ιταλικού ή του αλβανικού στρατού, στους οποίους χρεώνονταν. Παράλληλα, ο Δερτιλής μετέτρεψε σε γερμανικά μάρκα το όλο ποσό (με ισοτιμία, 20 μάρκα ανά χρυσή λίρα) αναβιβάζοντας το χρέος του 1944 στα 263.897.280 μάρκα. Απ' αυτά πληρώθηκαν 955.319 λίρες από τους Ιταλούς, δηλαδή 19,1 εκατομμύρια μάρκα. Άρα στην Ελλάδα η οφειλή μόνο από τα έξοδα κατοχής υπολογίστηκε σε 245 εκατομμύρια μάρκα, ποσό φυσικά πολλαπλάσιο σήμερα, όχι μόνο λόγω των

πληθωριστικών αναγκών μετά από 68 χρόνια, αλλά και λόγω των τόκων που πρέπει να υπολογιστούν από τον Απρίλιο του 1941, όταν οι Γερμανοί κατέλαβαν την Αθήνα κι άρχισαν οι εκταμιεύσεις από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Φυσικά σε αυτά τα ποσά δεν συνυπολογίζονται όλες οι άλλες λεηλασίες και καταστροφές, δηλαδή οι κλοπές των προϊόντων, η καταστροφή ιδιωτικής και δημόσιας υποδομής, των περιουσιών των Ελλήνων. Και πρώτα απ' όλα ο αφανισμός ενός μεγάλου μέρους του ελληνικού πληθυσμού, που δεν «εξοφλείται»...

Στη συζήτηση που έγινε στην ελληνική βουλή στις 11 Απριλίου 1961, είχαν παρουσιαστεί στοιχεία για το ύψος των καταστροφών σε υποδομές, που υπολογίστηκε σε 1,230 δισεκατομμύρια αγγλικές λίρες στερλίνες! Μόνο οι κατοικίες που καταστράφηκαν ήταν, 118.000 στην ύπαιθρο και 75.000 στις πόλεις. Πέραν φυσικά των δημόσιων κτιρίων και υποδομών, των ιδιωτικών επιχειρήσεων και υποδομών κ.ά.

Αντιλαμβάνεται κανείς για τι τεράστιο συνολικό ποσό γερμανικής οφειλής προς την Ελλάδα αναφερόμαστε πλέον, μετά από 70 χρόνια. Ο ίδιος ο κατοχικός υπουργός Οικονομικών Σωτήριος Γκοτζαμάνης, εκ των κατηγορουμένων στη δίκη των δωσίλογων, παραδέχτηκε στο βιβλίο του «Κατοχικόν δάνειον και δαπάναι κατοχής» (κυκλοφόρησε στη Θεσσαλονίκη το 1954) ότι επί δικής του «υπουργίας»,

δηλαδή από τον Απρίλιο του 1941 μέχρι τις 31 Μαρτίου 1943, μόνο οι εκταμιεύσεις των Γερμανών από το δημόσιο ταμείο και την Τράπεζα Ελλάδος έφτασαν τα 395 δισεκατομμύρια δραχμές.

Στην πορεία της κατοχής, οι Γερμανοί έφτασαν στο σημείο να απορροφούν για τις δυνάμεις τους σχεδόν όλο το νόμισμα που κυκλοφορούσε στη χώρα. Το γεγονός αυτό προκάλεσε αντιδράσεις ακόμη και των ίδιων των Γερμανών επιτελών στην Ελλάδα.

Για τα ποσά που εκταμιεύονταν από τα ελληνικά ταμεία, αλλά και τις δραματικές συνέπειες που είχε αυτή η κατάσταση για τη χώρα και τον πληθυσμό της, είναι χαρακτηριστικό υπηρεσιακό σημείωμα του γερμανικού υπουργείου Εξωτερικών με ημερομηνία 9 Νοεμβρίου 1941, που παρουσιάζει όλη την μέχρι τότε κατάσταση στην Ελλάδα. Το ίδιο το γερμανικό υπουργείο ομολογούσε ότι η ελληνική οικονομία διαλυόταν εξαιτίας της αφαίμαξής της από τις δαπάνες των δυνάμεων κατοχής. Το έγγραφο προέρχεται από τα μυστικά αρχεία των Ναζί, που αποκάλυψε το 1961 ο Β. Μαθιόπουλος στην «Ελευθερία»:

«Κατά την κατάληψιν της Ελλάδος αι δαπάναι των μεν γερμανικών στρατευμάτων εκαλύφθησαν δια των μάρκων των κατεχομένων εδαφών, των δε ιταλικών δια τραπεζογραμματίων εις δραχμάς εκδοθέντων της υπό των Ιταλών ιδρυθείσης “Κάζα Μεντιτερρανέα” (Μεσογειακή Τράπεζα). Την 5ην

Αυγούστου συνωμολογήθη συμφωνία μεταξύ της γερμανικής και ιταλικής κυβερνήσεως, βάσει της οποίας θα απεσύροντο της κυκλοφορίας τα εν λόγω χαρτονομίσματα, ανταλλασσόμενα με ελληνικά τραπεζογραμμάτια, άνευ δικαιώματος αποζημιώσεως της Ελλάδος μέχρι ποσού 5 δισ. δραχμών δι εκάστην των δύο δυνάμεων του Άξονος. Εφεξής δε, από 1ης Αυγούστου, αι καταβλητέαι δαπάναι κατοχής θα καθορίζονται κατά μήνα υπό των Γερμανού και Ιταλού Πληρεξουσίων εις Αθήνας, από συμφώνου μετά αντιστοίχων στρατιωτικών υπηρεσιών.

Η Ελλάς δεν είναι εις θέσιν να επιβαρυνθή με δαπάνας κατοχής του αιτουμένου υπό των στρατιωτικών ύψους. Αι απαιτήσεις αυξάνονται διαρκώς και ήδη έφθασαν εις το ύψος των 4 δισεκατομμυρίων δραχμών μηνιαίως. Η διαρκής αύξησις των δαπανών κατοχής εξηγείται αφ' ενός μεν από τας επιτάξεις κτιρίων και ανοικτών χώρων, αφ' ετέρου δε, από την συνεχή πτώσιν της αγοραστικής αξίας της δραχμής. Η ισοτιμία της δραχμής με το μάρκον έχει καθορισθή εις 1 μάρκον = 60 δρχ και εκρατήθη από ημάς, μέχρι τούδε. Τούτο όμως δεν ημπόδισε, φυσικά, την περαιτέρω μείωσιν της εσωτερικής αξίας της δραχμής. Προ του πολέμου, η κυκλοφορία τραπεζογραμματίων εις την Ελλάδα, εκυμαίνετο μεταξύ 6 και 8 δισεκατομμυρίων. Η κυκλοφορία αυτή σήμερον υπερέβη τα 30

δισεκατομμύρια (σημείωση «Π»: ήδη την εποχή που γραφόταν το σημείωμα είχε ξεπεράσει τα 40 δισ.). Είναι σαφές ότι η Ελλάς δεν δύναται να βαρύνεται μηνιαίως με πληρωμές αι οποίαι φθάνουν εις το ήμισυ της εν καιρώ ειρήνης κυκλοφορίας τραπεζογραμματίων. Ο κρατικός προϋπολογισμός παρουσιάζει διαρκώς αυξανόμενον έλλειμμα, εις τρόπον ώστε εάν συνεχισθή η καταβολή δαπανών Κατοχής του σημερινού ύψους των 4 περίπου δισεκατομμυρίων μηνιαίως, τα έσοδα δεν θα επαρκέσουν ούτε δια την μερικήν κάλυψιν των τακτικών δαπανών.

Δεδομένου ότι δεν είναι δυνατή, προς το παρόν, κατά την ομόφωνον γνώμην όλων των αρμοδίων γερμανικών και ιταλικών υπηρεσιών, η ριζική αντιμετώπισις του θέματος, δεν απομένει παρά η συνέχισις του σημερινού καθεστώτος πληρωμής των δαπανών κατοχής, παρά το αναντίρρητον γεγονός ότι η Ελλάς ούτω θα οδηγηθή εις έτι μεγαλύτερον πληθωρισμόν. Αμφότεραι αι στρατιωτικάί διοικήσεις παρακαλούνται όπως περιορίσουν, όσον το δυνατόν περισσότερον, τας δαπάνας των».

Με άλλα λόγια, με το έγγραφο του γερμανικού υπουργείου Εξωτερικών ομολογείται ότι δεν μπορεί να συνεχιστεί η αφαίμαξη της Ελλάδας με κίνδυνο να διαλυθεί η οικονομία της, όμως επιλέγεται να συνεχιστεί αφού αυτό υπαγορεύει το συμφέρον της Γερμανίας...

Υπάρχουν πολλά αντίστοιχου περιεχομένου έγγραφα, είτε από Γερμανούς και Ιταλούς επιτελείς, είτε από στελέχη του κατοχικού «υπουργείου Οικονομικών» της Ελλάδας τα οποία εντοπίζουν τον κίνδυνο: οι δαπάνες των γερμανικών δυνάμεων κατοχής, αφανίζουν την ελληνική οικονομία και – εκτός των άλλων- την βάζουν σε περιπέτειες για τα πολλά επόμενα χρόνια. Όμως, οι δαπάνες αντί να μειωθούν, κάθε μήνα υπερπολλαπλασιάζονται.

Και ιδού οι πρώτες συνέπειες, όχι απλά στα ταμεία, αλλά πρώτα στον ανθρωπιστικό τομέα.

Η εξαθλίωση του πληθυσμού

Την ίδια περίοδο που οι δυνάμεις του Χίτλερ άδειαζαν τα ταμεία, στην Ελλάδα σχεδόν δεν κυκλοφορούσε καθόλου χρήμα, ούτε φυσικά προϊόντα. Ο υποσιτισμός ή η ανυπαρξία σίτισης οδήγησαν δεκάδες χιλιάδες Έλληνες στο θάνατο. Τους πρώτους μήνες μετά τη γερμανική κατοχή, από τον Ιούλιο μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1941, δεκαπλασιάστηκαν οι θάνατοι των παιδιών και εξαπλασιάστηκαν οι θάνατοι των εφήβων... Ενώ η κατάσταση έγινε κατά πολύ χειρότερη το χειμώνα του μεγάλου λιμού, το χειμώνα δηλαδή 1941-42. Την ίδια εποχή, δόθηκε εντολή από το Βερολίνο να εγκαταλείψουν τη χώρα οι Γερμανοί που

έμεναν μόνιμα στην Ελλάδα ώστε να μην γίνουν κι αυτοί θύματα της έλλειψης τροφίμων.

Ο ίδιος ο Γερμανός πρεσβευτής στην Αθήνα, Άλτεμπουργκ τηλεγραφούσε στις 11 Οκτωβρίου 1941 προς το γερμανικό υπουργείο Εξωτερικών: «Ως επληροφορήθην από τον αντιπρόεδρον της κυβερνήσεως Λογοθετόπουλον, κατά τους τελευταίους μήνας, ο βαθμός θνησιμότητος των εφήβων, λόγω υποσιτισμού, ανήλθεν εις το εξαπλάσιον, των δε παιδων εις το δεκαπλάσιον.

Κατά πληροφορίας εκ των επαρχιών, ο πληθυσμός τρώγει τα προοριζόμενα δια σποράν σιτηρά και γεώμηλα».

Την ίδια ώρα, οι Γερμανοί δεν λεηλατούσαν μόνο τα ταμεία, αλλά και την παραγωγή της. Σε υπηρεσιακό σημείωμα που απευθύνθηκε στον υπουργό Εξωτερικών του Ράιχ, τον Οκτώβριο του 1941, αναφερόταν ότι το διάστημα Μαΐου – Σεπτεμβρίου οι γερμανικές δυνάμεις πήραν από την Ελλάδα προϊόντα αξίας 38.812.100 μάρκων. Ήταν τεράστιες ποσότητες κυρίως αγροτικών προϊόντων (σταφίδα, σταφύλια, λάδι, καπνός, κρασί), τα οποία στερούνταν οι Έλληνες, και από την τροφή, αλλά και από το όποιο εμπόριό τους. Τις ποσότητες αυτές μετέφεραν στη Γερμανία, και υποτίθεται ότι θα τις αντάλλασαν με αντίστοιχης αξίας γερμανικά

προϊόντα που θα έφερναν στην Ελλάδα. Αντιλαμβάνεται κανείς ότι ούτε η κοστολόγηση, αλλά ούτε και η αξία των προς εισαγωγή προϊόντων ήταν ένα «καθαρό παιγνίδι»... Οι Γερμανοί άρπαζαν προϊόντα και τα «κοστολογούσαν» μόνοι τους και αυθαίρετα, στο ελάχιστο φυσικά, αφού ήταν οι κατακτητές. Και στη συνέχεια έφερναν στην Ελλάδα ό,τι προϊόν περίσσευε από τις εξαγωγές τους ή δεν μπορούσε καν να εξαχθεί... Οι θάνατοι από ασитία εκείνο το διάστημα τι άλλο από απόδειξη αυτού του ισχυρισμού είναι;

Αντί να μειώσουν τα έξοδα, ζητούσαν νέους φόρους από τους Έλληνες!

Κι αντί, όπως οι ίδιοι οι Γερμανοί επιτελείς πρότειναν, να μειωθούν τα έξοδα κατοχής, δηλαδή τα χρήματα που άρπαζαν ο Χίτλερ και οι συνεργάτες από τα δημόσια ταμεία της Ελλάδας, πολλαπλασιάζονταν. Αυτό δεν είχε συνέπεια μόνο τη λεηλασία της ελληνικής οικονομίας και τη σφοδρή επιβάρυνσή της για τις επόμενες δεκαετίες, αλλά παράλληλα και το θάνατο από ασитία πολλών δεκάδων χιλιάδων ανθρώπων, μέχρι το τέλος της κατοχής.

Οι Γερμανοί όμως τότε βρήκαν τη «λύση», που μοιάζει σε πολλά με την πολιτική που και σήμερα εφαρμόζουν: τεράστιοι φόροι επί των εξαθλιωμένων,

λόγω της πολιτικής τους, Ελλήνων, τεράστια μείωση των μισθών (μιλούσαν για συγκράτηση με πληθωρισμό που καθημερινά ανέβαινε μερικές χιλιάδες φορές)! Μιλούσαν βέβαια και για αντίστοιχη συγκράτηση τιμών, αλλά είτε δεν υπήρχαν προϊόντα για να έχουν τιμή, είτε τα λίγα που υπήρχαν τα χρησιμοποιούσαν οι στρατιώτες τους ή, τέλος, τα έκλεβαν και τα μετέφεραν στη Γερμανία. Επίσης επέβαλλαν παράλληλο απόλυτο έλεγχο κάθε οικονομικής δραστηριότητας ώστε να μην ξεφεύγει ούτε δραχμή από τα ταμεία τους, κι έβαλαν δικούς τους «εμπειρογνώμονες» σε κάθε υπουργείο για τον έλεγχο αυτό. Κι όλα αυτά γιατί – πολύ απλά...- ενώ εκείνοι έτρωγαν το δημόσιο ταμείο, θεωρούσαν ότι το πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας ήταν... δημοσιονομικό κι οι Έλληνες είχαν υποχρέωση να το λύσουν...

Ενώ παράλληλα οι δαπάνες τους, που πολλαπλασιάζονταν, χαρακτηρίζονταν από τους ίδιους όχι δαπάνες για τον πόλεμό τους στην Ελλάδα και στην ευρύτερη περιοχή, αλλά δαπάνες «έργων που θα παραμείνουν και θα ωφελήσουν τη χώρα»... Γι αυτό άλλωστε θεωρούσαν υποχρέωση των Ελλήνων να λύσουν το «δημοσιονομικό πρόβλημα»... Με βάση τις οδηγίες του Χίτλερ και, στη συνέχεια του υπουργού Εξωτερικών Ρίμπεντροπ, ο διευθυντής του γερμανικού υπουργείου Εξωτερικών Βηλ συνέταξε έγγραφο που έστειλε στο γερμανικό υπουργείο Οικονομικών, με τη

μορφή οδηγιών που θα έπρεπε να μεταφέρει στις συζητήσεις με το κατοχικό υπουργείο Οικονομικών της Ελλάδας. Το έγγραφο των οδηγιών έχει ημερομηνία 19 Σεπτεμβρίου 1942 και το περιεχόμενό του είναι αποκαλυπτικό:

«Έχει αποφασισθή ότι αι στρατιωτικής φύσεως εργασίαι εν Ελλάδι θα συνεχισθούν απροσκόπτως, διότι κρίνονται ως απολύτως απαραίτητοι δια τον εφοδιασμόν μας εις Αφρικήν. Η διατήρησις της συνδέσεως του μάρκου με την δραχμήν απετέλεσε θεμελιώδες λάθος, το οποίον εγκαίρως έπρεπε να είχεν αποφευχθή, δια της διακοπής της συνδέσεως. Εφ' όσον τούτο δεν έγινε, θα λάβωμεν υπ' όψιν μας τα υπάρχοντα δεδομένα. Υπ' αυτάς τας προϋποθέσεις ο Φύρερ έδωσεν εν λευκώ πληρεξουσιότητα εις τον υπουργόν των Εξωτερικών, να φέρη εις τάξιν τα πράγματα. Δι αυτό η διαταγή του Φύρερ προς την Βέρμαχτ, όπως διακόψη τον σύνδεσμον του μάρκου προς την δραχμήν, είναι ξεπερασμένη και αναστέλλεται. Τούτο πρέπει να ανακοινωθή αμέσως εις την Ανωτάτην Διοίκησιν της Βέρμαχτ. Η κατάστασις πρέπει αμέσως να εξετασθή και να μελετηθή εν συνεργασία με τους αρμοδίους της Ανωτάτης Διοικήσεως της Βέρμαχτ, του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και του υπουργείου Οικονομικών, ώστε να υποβληθούν εις τον υπουργόν των

Εξωτερικών συγκεκριμέναι προτάσεις περί των ληπτέων μέτρων.

Δια τα μέτρα ταύτα έδωσεν ο κ. υπουργός των Εξωτερικών τας ακόλουθους γενικάς κατευθυντηρίους γραμμάς:

1. Εις τον Έλληνα υπουργόν των Οικονομικών πρέπει, προ παντός, να λεχθή ότι εκ των δαπανών των γερμανικών ενόπλων δυνάμεων το μέγιστον μέρος δεν διατίθεται δι έξοδα κατοχής, αλλ' εις έργα εκτελούμενα επιτοπίως και, κατά συνέπειαν, το μέγιστον μέρος του δαπανωμένου χρήματος παραμένει εις την χώραν. Εκ τούτου προκύπτει ότι, κατά κύριον λόγον, τους Έλληνας βαρύνει η ανόρθωσις των οικονομικών των.
2. Δια να καταστή δυνατόν ώστε οι Έλληνες προς την κατεύθυνσιν ταύτην να προχωρήσουν με την αναγκαίαν ταχύτητα και την απαιτουμένην δραστηριότητα, πρέπει να τοποθετηθούν εις τα ελληνικά υπουργεία, δια να ασκούν έλεγχον, Γερμανοί και Ιταλοί εμπειρογνώμονες. Τούτο θα έπρεπε να έχη γίνη, δια να αποφευχθή ώστε το μάρκον, παρά τον προβλεπόμενον πληθωρισμόν, να παραμείνη συνδεδεμένον με την δραχμήν.

Τα κατάλληλα πρόσωπα πρέπει να ανευρεθούν χωρίς αργοπορίαν.

3. Η κατάσταση δεν επιτρέπει περαιτέρω έκδοσιν χαρτονομίσματος, η οποία πρέπει να σταματήσει αμέσως και να ληφθούν αληθώς εξυγιαντικά μέτρα, όπως αύξησις όλων των φόρων, επιμελημένη είσπραξις αυτών, συγκράτησις τιμών και μισθών κλπ. Επ' αυτών πρέπει να προβή αμέσως ο Έλλην υπουργός των Οικονομικών εις συγκεκριμένας προτάσεις. Εις όλα αυτά τα θέματα πρέπει να επιδειχθή αμείλικτος σκληρότης και να επιβληθούν δρακόντεια μέτρα, περί των οποίων θα μεριμνήσουν οι εν τη παραγράφω 2 αναφερόμενοι Γερμανοί και Ιταλοί εμπειρογνώμονες. Εάν, κατ' αυτόν τον τρόπον, συγκρατηθούν αι τιμαί και οι μισθοί εις ωρισμένον επίπεδον, ο λαός θα ανακτήση την εμπιστοσύνην του, εφ' όσον θα ημπορή να αγοράζη δια των δραχμών.
4. Η Ανωτάτη Διοίκησις της Βέρμαχτ πρέπει αμέσως να καταρτίση πρόγραμμα προβλέπον περί των Ελλάδι δαπανών των ενόπλων δυνάμεων κατά τους προσεχείς εξ μήνας. Το πρόγραμμα τούτο πρέπει να συζητηθή μετά του Έλληνοσ υπουργού των

Οικονομικών εδώ εις το Βερολίνον. Η Βέρμαχτ θα πρέπει να αποφύγη την διατύπωσιν υπερβολικών αξιώσεων. Ο Φύρερ επιθυμή περαιτέρω, όπως ληφθή μέριμνα όπως οι εν Ελλάδι Γερμανοί στρατιώται καταναλίσκουν είδη προερχόμενα εκ Γερμανίας και ούτω αποφεύγουν να εξοδεύουν δραχμάς.

Συμπληρωματικώς πρέπει να μελετηθή ο τρόπος καθ' ον οι Γερμανοί στρατιώται θα ημπορούσαν να ικανοποιούν ειδικάς ανάγκας των, ως της αγοράς, επί παραδείγματι, οπωρών. Φυσικά δεν θα ήτο δυνατόν όλα τα άτοπα να παύσουν αυθωρεί, όπως, επί παραδείγματι, η πώλησις υπό των Γερμανών στρατιωτών εις Έλληνας ειδών από την καντίναν, επί τω σκοπώ προμηθείας συμπληρωματικών δραχμών».

* * *

Η «πονηρή συνηγορία» του Μουσολίνι

Οι γερμανικές οδηγίες δεν έγιναν γνωστές μόνο στην Ελλάδα, αλλά συζητήθηκαν και μεταξύ των συμμάχων, Γερμανών και Ιταλών. Σε αναφορά του Γερμανού πρέσβη στη Ρώμη Μάκενζεν προς το γερμανικό υπουργείο Εξωτερικών, στις 26 Σεπτεμβρίου 1942, αναφέρεται ότι η Ιταλία διατηρεί επιφυλάξεις και συμμερίζεται την άποψη για τη δύσκολη κατάσταση της οικονομίας της Ελλάδας. Μάλιστα στο κείμενο αυτό γίνεται αναφορά και στην αλληλογραφία Χίτλερ – Μουσολίνι σε σχέση με την Ελλάδα. Ο Μουσολίνι σε επιστολή του προς τον Χίτλερ, στις 28 Ιουλίου 1942, έγραφε: «Η Ελλάς ευρίσκεται εις το χείλος της δημοσιονομικής και κατ' ακολουθίαν της οικονομικής και πολιτικής καταστροφής»! Και υποδείκνυε να μειωθούν τα έξοδα κατοχής ώστε η ελληνική οικονομία να μην καταρρεύσει.

Ανάλογη, απρόσμενη, συνηγορία βρήκε η κατεστραμμένη Ελλάδα απ' τον Μουσολίνι λίγους μήνες αργότερα, κατά τις συνομιλίες της Ρώμης. Σε έκθεση του επικεφαλής της γερμανικής αντιπροσωπείας Κλώντιους, με ημερομηνία 5 Οκτωβρίου 1942, και στο σημείο 2, αναφέρεται: «Εκ της μέχρι τούδε εξελίξεως των διαπραγματεύσεων μετά της ιταλικής Κυβερνήσεως δημιουργείται η πεποίθησις, την οποίαν συμμερίζεται και ο Ντούτσε προσωπικώς,

ότι η Ελλάς απειλείται από πολιτικήν, οικονομικήν, και κοινωνικήν αποσύνθεσιν».

Φυσικά ο Ντούτσε είχε τους δικούς του λόγους, καθώς είχε συμφωνήσει με τον Χίτλερ ότι «μετά τη νίκη τους» η Ελλάδα θα ήταν δική του...

* * *

Ο Χίτλερ θεωρούσε... Ελληνικό το πρόβλημα!

Όμως οι Γερμανοί αποφάσιζαν, στη διαλυμένη χώρα, να διπλασιάσουν τα έξοδά τους, πληρωμένα πάντα από τα ελληνικά ταμεία... Κι αυτό γιατί, κατά τον Χίτλερ, ήταν «δημοσιονομικό πρόβλημα της Ελλάδας» να χρηματοδοτεί όχι μόνο τη γερμανική παρουσία στην Ελλάδα, αλλά και τις εκστρατείες των Γερμανών στην ευρύτερη περιοχή! Ο υπουργός Εξωτερικών του Χίτλερ, φον Ρίμπεντροπ, με εντολή του Φύρερ του, συνέταξε εμπιστευτικό έγγραφο, με ημερομηνία 20 Σεπτεμβρίου 1942, το οποίο απευθυνόταν στην κυβέρνηση Τσολάκογλου, και στο οποίο ξεκαθάριζε: «Το αποφασιστικόν σημείον είναι, ότι ο ανεφοδιασμός των εις την Αφρικήν στρατευμάτων μας, μέσω της Ελλάδος, πρέπει να είναι εξησφαλισμένος υπό όλας τας συνθήκας και εν όλη του τη εκτάσει. Προϋπόθεσις τούτου είναι, ότι απαραίτητοι προς τούτο εν Ελλάδι εργασίαι, ως επισκευαί πλοίων, λιμενικών έργων, ανεφοδιασμός πλοίων κλπ πρέπει να εκτελούνται ανεμπodίστως. Επίσης άλλαι δαπάναι απαραίτητοι δια την διεξαγωγήν του πολέμου πρέπει να καλύπτονται υπό της Ελλάδος άνευ αντιρρήσεως»...

Ο Χίτλερ συνέχιζε να θεωρεί «ελληνική ευθύνη» τη χρηματοδότηση της γερμανικής κατοχής, αλλά των γερμανικών εκστρατειών στην ανατολική Μεσόγειο

και τη Μέση Ανατολή! Υπό αυτή την έννοια, χαρακτηρίζει «ελληνικό δημοσιονομικό» το πρόβλημα του αδειάσματος των ταμείων, και άρα υποχρέωση των Ελλήνων να το λύσουν! Κι όχι μόνο αυτό. Σε έγγραφο..... παρουσιαζόταν η αντίληψή του ότι εφόσον οι Έλληνες δεν συμμαχήσαν μαζί του, καλώς τα πάθαιναν όλα... «Εις τους Έλληνας πρέπει να λεχθή ότι εις την περίπτωσιν πρόκειται κατά μεγίστην αναλογίαν περί εργασιών ανοικοδομήσεως και ότι αυτοί έχουν την υπαιτιότητα διότι επιβαρύνονται με τοιαύτας δαπάνας. Πάντα ταύτα έπρεπε να τα είχαν σκεφθή ενωρίτερον», ήταν η άποψη του Χίτλερ, όπως διατυπωνόταν σε υπηρεσιακή αλληλογραφία του Χίτλερ με τον Ρίμπεντροπ, στις 4 Σεπτεμβρίου 1942. Ήταν μια από τις επιστολές που ανταλλάξαν οι δυο τους με αφορμή το πρόβλημα της Ελλάδας και το αίτημα του κατοχικού «πρωθυ-πουργού» Τσολάκογλου να συζητήσει το θέμα με την ηγεσία του Ράιχ. Ο Χίτλερ αρνήθηκε, όπως έκανε άλλες δύο φορές, να τον δεχτεί, και συναίνεσε μόνο στην επίσκεψη του «υπουργού Οικονομικών», Γκοτζαμάνη. Μάλιστα ο Τσολάκογλου, εξαιτίας και του θέματος αυτού, της άρνησης να βρεθεί άκρη με τη μείωση των εξόδων κατοχής, παραιτήθηκε το φθινόπωρο του 1942. Διαπιστώνουμε ότι ακόμη και αυτοί οι δοσίλογοι που τοποθετήθηκαν από τους κατακτητές ως «κυβερνήτες» αντιδρούσαν περισσότερο από τους σύγχρονους ηγέτες της χώρας στον

οικονομικό αφανισμό... Τουλάχιστο τολμούσαν να ψελλίσουν μια κουβέντα... Σε σημείωμα του Ρίμπεντροπ, αμέσως μετά την επιστολή του Χίτλερ, αναφέρονται οι θέσεις του τελευταίου:

«Υπέβαλον εις τον Φύρερ το δι αυτόν προοριζόμενον σημείωμα, το αφορών το πρόβλημα των εξόδων κατοχής εν Ελλάδι. Ούτος δε εξεφράσθη επ' αυτού ως ακολούθως:

1. Έλαβε γνώσιν ότι το θέμα, περί του ύψους του σχετικού ποσού, συζητείται και θέλει ρυθμισθή μεταξύ του υπουργείου Εξωτερικών και της Ανωτάτης Διοικήσεως της Βέρμαχτ.
2. Συμφωνεί εις την επίσκεψιν του Έλληнос υπουργού των Οικονομικών εις Γερμανίαν.
3. Επιθυμεί όπως καταστή σαφές εις τους Ιταλούς τι αφορούν τα εν λόγω έξοδα, δηλ. ότι πρόκειται περί χρηματικών ποσών, τα οποία κατά μικροτέραν αναλογίαν διατίθενται προς κάλυψιν δαπανών κατοχής και κατά το πλείστον δια την εκτέλεσιν στρατιωτικών έργων, τα οποία γίνονται, κατά μέγα μέρος, και προς το συμφέρον των Ιταλών, όπως, επί παραδείγματι, η εξασφάλις των συγκοινωνιών μετά της Κρήτης, αι οποίαι πάλιν είναι

αποφασιστικής σημασίας δια τον πόλεμον εις την Αφρικήν.

4. Εις τους Έλληνας πρέπει να λεχθή ότι εις την περίπτωσιν πρόκειται κατά μεγίστην αναλογίαν περί εργασιών ανοικοδομήσεως και ότι αυτοί έχουν την υπαιτιότητα διότι επιβαρύνονται με τοιαύτας δαπάνας. Πάντα ταύτα έπρεπε να τα είχαν σκεφθή ενωρίτερον.

Διατάσσει όπως ο όρος «έξοδα κατοχής» παύση να χρησιμοποιήται εν προκειμένω, διότι δεν πρόκειται περί δαπανών κατοχής. Προτείνει τον όρον «έξοδα ανοικοδομήσεως» ή έτερον παρόμοιον, ο οποίος ανταποκρίνεται προς τον αληθή σκοπόν».

Αύξηση αντί μείωσης...

Μήνα με το μήνα οι «ανάγκες» των αρχών κατοχής αυξάνονται σε δυσθεώρητα ύψη. Τα 4 δισεκ. του Αυγούστου του 1941 (μόνο από την Τράπεζα Ελλάδος) γίνονται 7 τον Δεκέμβριο, 25 τον Δεκέμβριο του 1942 και 34 τον Ιανουάριο του 1943. Η ελληνική οικονομία δεν έχει μόνο λεηλατηθεί, έχει διαλυθεί.

Και έχει δυο τρόπους να ανορθωθεί μετά τον πόλεμο. Είτε με την επιστροφή των «κατοχικών δανείων» και των κλεμμένων από τα δημόσια ταμεία,

είτε με υπέρογκο δανεισμό, που θα δέσμευε πολλές γενιές Ελλήνων. Όταν η Γερμανία αρνήθηκε να δώσει πίσω τα χρήματα που άρπαξε από τα ελληνικά ταμεία, οι ελληνικές ηγεσίες περίπου το δέχτηκαν. Κι όχι μόνο δεν διεκδίκησαν, στην ουσία, τα λεφτά, αλλά προχώρησαν και σε... δάνεια από τη Γερμανία! Δάνεια που τώρα η Γερμανία έρχεται να ζητήσει πίσω, εξαθλιώνοντας και πάλι τη χώρα και το λαό της. Για δεύτερη φορά μέσα σε 70 χρόνια...

Πάντως ο ίδιος ο Χίτλερ, παρά το γεγονός ότι θεωρούσε «ελληνική υποχρέωση» να χρηματοδοτηθεί ο στρατός του, πριν οι δυνάμεις του αποχωρήσουν από τη χώρα, επέστρεψε δύο από τις δόσεις του κατοχικού δανείου, αναγνωρίζοντας τη συμβατική του υποχρέωση. Αυτήν που δεν αναγνώρισαν οι μετά απ' αυτόν ηγέτες της ηττημένης Γερμανίας...

* * *

Αλέκος Ανδρικάκης - andrikakis@patris.gr

Εφημερίδα "Πατρίς" Ηρακλείου - www.patris.gr

2012

Πηγές

- Πολιτικά αρχεία του Γ'Ράιχ 1941-44, από την παρουσίαση του δημοσιογράφου Βάσου Μαθιόπουλου στην εφημερίδα Ελευθερία (Μάρτιος – Μάιος 1961).
- Παναγιώτης Β. Δερτιλής, «Αριθμοί και κείμενα των εξόδων κατοχής και η αξίωσις της Ελλάδος», Αρχείον Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Δ. Καλιτσιυνάκη, Ιούλιος – Σεπτέμβριος 1964.
- Σωτήριος Γκοτζαμάνης, «Κατοχικόν δάνειον και δαπάναι κατοχής», Θεσσαλονίκη 1954.
- Τάσος Μηνά Ηλιαδάκης, «Οι επανορθώσεις και το γερμανικό κατοχικό δάνειο», εκδόσεις Ίτανος, Αθήνα 1997.
- Τάσος Μηνά Ηλιαδάκης, «Ο εξωτερικός δανεισμός στη γένεση και εξέλιξη του Νέου Ελληνικού Κράτους, 1824-2009», εκδ. Μπατσιούλας, 2011.
- Τάσος Μηνά Ηλιαδάκης, «Το γερμανικό κατοχικό δάνειο», άρθρο στην εφημερίδα «Πατρίς», 25 Ιανουαρίου 2010.
- Αλέκος Α. Ανδρικήακης, «Η λεηλασία της Ελλάδας από τους Γερμανούς στην κατοχή – Έρευνα στα πρακτικά της δίκης των δοσιλόγων», «Πατρίς», 9 Απριλίου 2012.